

॥ ॐ तत्सत् परमात्माय नमः ॥

सुभागी-सुंदरीनां नाटकनां गायनो.

श्री द्वारकां निवासी भानवन्ता,
शेठ. दुदललदास रघुछोडलना उदार आश्रयथी
उत्पन्न थयेली ते.

पोनानी द्वारकां मनोरंजक नाटक मंडणी माटे.

जनाची प्रसिद्ध करनार.
दुर्लभराम तुलशीराम व्यास.

अभदावाद—" विजय प्रवर्तक " प्रेस.

संवत् १८६२.

सन १८०५.

डीभत जे आना.

સુભાગાં સુંદરી.

અંક ૧ લો.

સ્તુતી.

પાયે પ્રભુ પડીએ.

હે દયાલ, આજે યાલ, નમુ નાથ, જોડી હાથ;

સારેગમ સુરગાળીં કડીએ. પાયે.

વીશ્વનાથ છો મહા દયાળુ, મહેર કરો મુજપર માયાળું;

નીત્ય ધરું તુજ ધ્યાન, ભગવાન, છું નાદાન, હું આ વાર;

રૂં સુમરન ધડી ધડીએ. પાયે.

૨

૧ પ્રીય જોની, ભુવનેશ્વરીનાં સૌમળીને દર્શન કરીએ.

કરનારી દુખ હરનારી, માની મુરતી અંતર ધરીએ;

પરી જો, પુજન કરીએ, તો ભવસીંધુથી તરીએ,

દન કુંમ કુંમ કેશર, અરચન કરીને ગન ઠરીએ;

ગલાલ ને પુષ્પમાલથી, માને વધાવો મંદર ભરીએ. આ.

૩

તનમાં ભર્યો છે ઠર્યો છે, ભય જાળી ગજ જોતી.

મેં ભાગતાં ભાગતાં, નકવેશરતું મોતી. •

હાલું નાલું હારો

કેદી ફરી માફ મળશે મા.

૪

દારી જનાવવા પ્રપંચી શીદ પરણ્યા, શીદને મને ફેદ

હો ખોટા રાગ, મારાથી ન ખોલશે;

હો કપરી રાગ, મારાથી ન ખોલશે;

એક માફ વેળુ પણ, આપ નથી પાળતા;

ચુપ નામે દુખમાં દુખાવી.

હો ખોટા

લાખની મટાડી, કરી તમે કાખની;

લલાવું શું લાધો અહીં આવી.

હો ખોટા

૫

કુંદરડી અવની મારી, કુંદરડી આવી.

કુંદરડી લાગે છે બહાલી બહાલી, ભાઈ ભાઈ. કુંદરડી

કેવી રૂપાળી છે જે આંખો વાળી;

આમ સટક, મટક જાય હાલી, ભાઈ ભાઈ. કુંદરડી

આપણે જે પણું આવો રૂપાળી;

ધનના છે ઢગલા ને પહેરવાને ડગલા,

પગલાં મરી, હાથ જાતી, ભાઈ ભાઈ.

કાખમાં તેડી તને લગ્ન જાઉં દીકરી,

ને ઉઘાડું ઘોડીયામાં ધાલી, અલગલ હાલ હાલ

૬

અવતાર લીધો અવની ઉપર, દુખી થવાનો

જો અનાશે અમૃત ગારો, જેમ ક્યો

૭)

આનંદ દીન પ્રભુ ક્ય. પ્રેમેભરી પ્રેમે ભરી;
મે ભરી પ્રીય પ્રાણને રીહું.

રસીયા૦

૧૨

આવો આવોને પ્યારા, નાસોતો મારા સમ છે;

નરેના—હારેહા—મરેમ—વાહરેવાહ.

આવો૦

હુતો નૈ પરણું રેને તું આધો, એમાં તે શેની શરમ છે;

નહાસોતો મારા સમ છે.

આવો૦

બાપા આતે ક્યાંથી, બાળ્યો છે કધો;

કુટ્યાં તમારા કરમ છે. નાહશો તો મારા સમ છે.

આવો૦

૧૩

પીતાજી ન મારો (૨) હું નીરાધાર છું;

હ્યા ઘો ન છોડી, પીતા દીલથી તમામ.

તજીશ હું પ્રાણ હણો મુજ પ્રાણ.

પીતાજી૦

એ છે મારો પ્રાણ પ્રીતમ, એ છે હૈયા હાર;

તમારો ન જન, પ્રીતમ મુજ પ્રાણ.

પીતાજી૦

અંક ૨

૧૪

વાહ શી શોભા સુખદાર્ઢ પ્રભુ પાસે. વાહ૦
 પ્રેમી જોડીને પ્રેમ જોઈ, પ્રકૃષ્ટીત મન મલકાય;
 સુંદરી નીજ પ્રીતમ મળતાં, આનંદ ઓગળવ થાય. વાહ૦
 પ્રેમ તહાં નહીં નેમ છે, નેમ તહાં નહીં પ્રેમ;
 પ્રેમ એ નેમજ હોય છે, પ્રેમીને મન ક્ષેમ.
 અજાન પ્રેમના પાત્રઆ, તપો સુંદરીનું સુભાગ્ય;
 આશીષથી અવીચળ રહો, તપો એનું સૌભાગ્ય. વાહ૦

૧૫

આંખો ખોલી જો જીવ, દુનીયા દીસે ફાની;
 શાની જીંદગાની રોજ, રહેવાની માની. આંખો૦
 થયા ધંધામાં મેડો, મહોલ વાડો વાજીરા;
 ખાંતે સાચવ્યા અંતે, થવાના ધુળ ધાણી. આંખો૦
 ઓચીંત્યો આવશે, જમતો જપાટો;
 કરી લેતો ભગાઈ એ છે, સાચી કમાણી. આંખો૦

૧૬

હારે સતી સુંદરી પ્રીય પ્યારી;
 આ વદન વીશાળી રસાવી તું. સતી
 વાણી મધુરી તારી. શુંણી સુંદરી પ્યારી;
 વાહ વાહ તું સતી નારી;
 ચહેરો ચમકવો પ્યારી, ઝાંઝર ઝમકવો, સતી૦

કરને લેહેકાવો, શાન્તી ફેલાવો;
 આ તન મન ધન, જાઉં વાસી. પ્રીય મારી. સતી૦
 પ્યારાની પ્રીતથી, સુખ પામી સુંદરી;
 રંગમાં રમીએ પતીની હાં, તેની ટાળો સૌગતી-પ્યારી. સતી૦
 સાચી સતી, બહાલી અતી;
 પ્રીતી થકી, પાળો પતી. સતી૦

૧૭

ચોળી પહેરી, લટકેથી મટકાં કરતાં આવ્યાં;
 રંગે જબોળી, સાડી ચોઢી મન લોભાવ્યાં.
 જાંઝરનારે જણુકારે, કર કંકણના ખખડાટે;
 કાજળથી નેત્ર દીપાવ્યા. ચોળી૦
 હવે શરમાવો દાસા, શાને દીયરજી મારા;
 બોલો બોલો ને બોલ બોલો;
 મેં કેવા તમારા નખરા તો જણાવ્યા. ચોળી૦

૧૮

પીતુ શાને કરો છો, આવાં કુપ્ર કામ;
 જેને શ્રદ્ધા શ્રી રામ, કરે સદાય ધનશ્યામ;
 તેનું લઈ શકે કોણ નામ. પીતુ૦
 પ્રલ્હાદને પીડી, હીરણ્યાકશીપુ, પીતાજી કમાણો શા દામ;
 ખુરે મોતે મુવો પાપી અંતે થઈ બદનામ. પીતુ૦
 મોહી સતીપર શંભુને બાળવા, બરમાસુરે બીડી હામ;
 બળી બરમ થઈ, ગયો પરને પીડીને કુધામ. પીતુ૦

માજી જરા ન ગમરા તું તારા દીલથી,
 ધીરજ મનમાં તુજ ધરને, સોચ ન કરતી લગાર;
 પાંખીથી તો હું જયાવું, સુમાળી નરનાર. માજી
 તુજ દીલ દુખી જોઈ રીઆવું, માત ન થા તું દીલગીર;
 તારા ખાતર હું મર મા, રાખને મન ધીર. માજી
 છોડાવું હું એહને, આ નાળુક મમ હસ્તી;
 માટે ચીન્તા કર ન તું, શાને દુખ ઉર ધરતી. માજી

૨૦

પીસે શરાબ મજેદાર, મેરેયાર, પીસે શરાબ મજેદાર.
 જાહીર દીલકો જોશ મેલાવે, રંજો હડાવે, હજાર મેરેયાર. પીસે
 દર્દ તગામકો ગર્દ કરતહય, શરદમેં જહોતહય બહાર મેરેયાર. પીસે

૨૧

આવો ગુણીયલ મોજમાન,
 પ્રીતેથી પાય ધરી આપોને માન. ગુ
 દર્શન પામ્યો આપનાં, દુખ થયાં સૌ દુર;
 સેવા કર્યું સ્નેહથી, સુખનો ઉગ્યો સુર.
 આવા સેવક સાંપડે, એ ક્યાંથી સદ્ભાગ્ય;
 આવા સેવકના સદા, પુણું હુતો પાય. ગુ

૨૨

બંધુ નહીં રહે પ્રાણ, એક ક્ષણ તુજવીણ દુખથી રદ્ય ચીરાય;
 ખરી વખતમાં સહાય કરી તેં, નયને બહે ધારા.—મારા

તમ સુખે સુખી. હું છું, તમ દુખે દુખી હુંહું, નયને વહે ધારા;
હૃદય મારૂં ફાટી જાય, કેમ કરું બંધુ, મારા કેમ કરું બંધુ, મારા.
તુખે રમતાં અમને કીધાં, નીજ તેનથી મનથી;
નીજ મન બજીને, સુખ તજીને નયને વહેધારા.

૨૩

હે નફ્ટ, તું ખસ દુર પાપી ચંડાલ,
જા ચંડાળ, જા ચંડાળ, જા ચંડાળ. હે નફ્ટ.
ઉઠે છે અંગજવાળ, ગણું ન મારો બાળ;
ખેચું હું તારો ખાલ, આણું હું તારો કાળ;
અવીચારી, દુરાચારી, મુખતાર બાળ. હે નફ્ટ૦

૨૪

આતા લુલ કાં કરો છો, ભોળા બ્રહ્મ થઇ બગાઇ;
શંકા શીદ ઉર ધરો છો. આતા૦
બંધુ એ કદી બને નહી, વડીલ વીચારો વાત;
ન વદવાનું વદો તમે, થાય મહા ઉતપાત;
દહાય ઉર કાં કરો છો, આતા૦
વડીલ વીચારો વાત એ, સુંદરી છે મુજ માત;
કલંક આપો શું કુંડું, મન વીચારો બ્રાત.
દહાય ઉર કાં કરો છો. આતા૦

૨૫

ગજળ ગજળ ગજળ, ગજળ કરે કુકર્મ,
દહિ ધીકાર વારંવાર, તુજને બે શરમ;

કરે હરામી કામ, દુષ્ટ નીચ નહીં શરમ.
 અરે હાય શું કરવું, એર ખાઈ મરવું;
 જુલમ, જુલમ, જુલમ, જુલમ કરે કુકર્મ. ૩૬ ધીક્કાર

૨૬

અહીં કોઈ આવી, પીયાને મનાવો;
 માંડે દીવડું ચીરી, ખોલી બતાવો. અહીં
 અરે પીયા મારો નહીં, પ્રેમહાણનાં બાણ;
 તારે મન હું તુચ્છ છું, તું મારે મન પ્રાણ. અહીં
 મને તપતીને નહીં તપાવો, લાગી અગન ખુખવો;
 બોલાવો, લોભાગો, પ્રાણપ્રીયા રીઝવો. અહીં

અંક

૨૭

આ વીપદ રાત આ વહી જાયરે.

સ્વપ્નની પેરે પુરી થાયે.

આ૦

કાળે સુખનો ઉદય થાયે;

શીકર ભ્રમર દે છોડી તું, હીલ રી જાયે.

આ૦

૨૮

ચુપ જાગો, પરદેશી રસ્તે ચલ્યા જાગો;

તારી સાથે, મારી સાથે, નાનાના હવે ના.

ચુપ૦

કહેશો જો આવું તો નહીં આવું સંગે;

ના ના હવે નહીં જોડું છોડોના ઉમંગ.

હા આવો રીઝવો, બનાવો પટાવો,

બોલાવો ફસાવો, લઈ જાગો લઈ જાગો.

ચુપ૦

૨૯

જય જય વીલુ વીનયું સદા તુજને;

સુખ શાન્તીમાં રાખે, વીલુ સદા મુજને.

દુખ સઘળાં દુર કરીને, અર્જ અમારી કુર ધરીને;

કરજો પાપ ક્ષમા તું પ્રભુ, કહું છું હું તુજને.

જય૦

તુજ વીના ન કોઈ વીત્રાગ, શાન્તીનું કામ દાગ;

નામ જપુ હું તનથી મનથી, મુજ પતો તું.

જય૦

૩૦

કહું શું કર્મની વાત વીસ્તારો, છું દુખીયા હું બારી;

તે આ વીચારી જખમેકારી, જાંદગી હારી પ્યારી.

સુતીતી એક દીન. આંખ સહેજ મલી ગઈ;
 દુષ્ટમનની દ્રષ્ટીએ પણ, તની આંખો ચળી ગઈ,
 જાગી ગઈ હું તેટલામાં, ફેલાય મુજને વ્યાપીયો.
 ભય ભીત થઈને કરગરોને, ક્ષમા માગે પાખીયો;
 એ કપટીએ રાજને નામે, પત્રીકા એક મોઝી,
 હું સતી માટે નાખી શંકા, રાવના મનમાં વાત.
 મુદ્રીકા મુજ પાસે જોઈ, પત્ની વચન કડવા બાંખીયા;
 મુજ એક જોઈ ન સાંભળ્યો, અમને નદીમાં નાખીયા,
 પુત્ર ગુમાવી આ સ્થળ આવી હું સહુ દુખ નીત બારી.

૩૧

માતુરે, કપટી મન નહીં મારું.
 લાગે સરલ મનહું મુજને પ્યારું;
 થયું હેત કદી ન વીસારું. માતુરું
 દુખડી હું શીદાળીજને દુખવું;
 મુજ વીતી વીસારું, નહીં ઠગું હું. માતુરું
 કરીશ જે થવાનીજ વાત,
 સુકૃત કરી ઠાર મન મારું. માતુરું

૩૨

સ્ત્રી એક સાજીને સમે ચડી અટારી,
 તેડી પુત્રને લગાવે લાડ નારી;
 જોતી પતી વાટ જની હર્ષ ઘેલી,
 હર્ષના ૯ ગમાં જુગી રહેલી.
 પતી ૪ મા જાણી સતી મળવા જાય,

(૧૫)

મ ન માય;

ધરે,

સુધે.

કા પર નસ્તુ ધ્યાન;

જા નવ ના, યુ,

અંતર ઝેર પતીને વસ્તુ.

ઢોધે બરાધ રાયે, પુછયું નહી કાંઈ;

નીરદોષને મારતાં, ડ્યો નહી ગન માંઈ.

બહાલી નહી વામાં ગણી, વહાતો ગણ્યો નહીં બાળ;

નદીમાં ફેંક્યાં સ્ત્રી પુત્રને, બની કારમો કાળ.

૩૩

રે મેં તો જોગી બન જાઉં, પ્યારી કે કારન બસ્મ લગાઉ. જોગી.

થમેં તુંથી અંગપર કહની, ભગવા વસ્ત્ર ધરાવું. જોગી.

ની દુનીયામેં સગ્ન ફના હય, પ્યારી કે કહાં પાઈ. જોગી.

ન બન શીરકર દેહ ગુમાવું, પ્યારી કે પાસ જાઈ. જોગી.

૩૪

તો છુટી છેલતે, છોડાવી, મારે આજે આનંદ ધડી આવી;

ટાવી, ઉલટાવી, ખુરી બાજી મીજાજીની આજે દીધી મેં શમાવી;

ગ જીતી ચાલી, ફતે ઝુંડો જાલી;

સતી બનીશ આજે દાસી કલંક રહીત.....હું તો.

૩૫

ધીમાં ધીમાં ચાલોને મારા પ્રાણુરે,

પગ નાજુક તમારા અગમધ જશે.

કમર લયકાષ જશે.....

નાબુક વેલી ફુલ સમી, ફેલી

ધડકે છાતી શ્વાસથી,

પરસેવાના બીંદુ આ

મુખ રાતું થયું, થાક દાસ;

લીયો છાતીપરે, તો વીસામો સુખે...ઓ મુજબુરે. ધીમાં

૩૬

છાતી આ સુંદર સતીની લ્યો નીલાળી;

બુવોએ બાળી, સંગુણ વાળી, પ્રેમી રસાળી.

પ્યાલા પ્રેમના બર્ષા, બર પ્રેમના મુખવાસ.

પ્રેમીને પ્રીતે તાં, અંગે અનંતની આસ;

એ સમી વચરી, તે ગમ તિ આકાશ,

પ્રીતમની વાણી સુણીને આવી બર હુલાસ.

૩૭

ખરે વીલુ તું આખરે, સત્યથી સાહે કરે;

સત્ય આદરે તે કદીજ ન ડરે.

પાપી પાપમાં મરે, ધર્મી ધર્મથી તરે;

આંતે પ્રભુ સત્યથી તું સદાપતા કરે.

જય જય જય થયો વીજયરે, સલ રહુને પતી વૃતરે;

કરણી તેવી ભંરણીરે, કરણીપાર ઉતરણીરે,

જય થયો મુખાગી, સુંદરીનો ખરે. જય જ

૫)

થશે મેલાપ તમારેરે,
પીયાર ધાર્યો તમારેરે.
જીત્યું જોગ;
પણુ તેમ;
તાર મૃત્યુનો વારેરે.

ભોંગરવા.

સખી૦

અતાવે. પ્રીયાનો.

લાડકડી લલના લટકાળી, ઝો ૫
 વાહવા વાણી મીઠી રસાળી,
 કસ્તુભમણી હું ખાંધું કંઠે,
 પ્રોય મુખ સુખ ભોર છો
 નવલ કીશોરી નાજુક ગૈ
 નાના નવલ કીશોર છો.

ચીત મમ હરીને સ્વાધીન
 ફીકર કરો નહીં

જાઓ પ્રીતમજી હું
 અલખેલી રંગરેલી ઘેઝા
 વાહ લટકારી છો મટકા

રસીયા રસીક રં
 પ્રીતે વાંચે મે
 પાલવ વૃક્ષે
 આવી ગયો
 યોવન પુષ્પ ૫.
 પ્રીતનું દાન પ્રાણ
 ખુઓ પ્રેમ તણો
 રસીયા રસ ણસ

